

ČAJ

Pro chvíle pohody

DUBEN 2007

Časopis Autorů Jičínska

**VOJNA JE KRÁSNÁ
AKO MOJA MILÁ ...**

**Vojna je krásna,
ako moja milá
čím menej na sebe má
tým je krajšia ...**

**(1986,
VÚ 4447 Tachov)**

Václav Franc

15

Vážení čtenáři,

vzpomínáte si, čím byl pověstný počátek měsíců dubna a října? Ano, byl to nástupní termín pro odvedence na základní vojenskou službu. A tak jsem si na počátku dubna 2007 dovolil tuto dnes již historickou událost připomenout tvorbou autorů, z kterých snad, jak se tehdy říkalo, „vojna udělala chlapy“. A proto je dnešní číslo mužskou záležitostí. Dnešním hostem je můj téměř spolubojovník Ján Cíger s povídkou Zelené Vianoce. Mohli jsme se u nějakého toho VÚ setkat, protože tehdy ještě bojovými útvary od Aše do Košic zněla čeština i „slovenčina“. Vidíte, další kus historie.

Vojna neměla moc veselých stránek, i když na ty špatné se zapomíná (alespoň to někteří tvrdí), ale Milan Ciler v povídce Ferko a ti druzí nezapomněl. A aby všechno nebylo tak smutné, přibalil jsem do balíčku směřujícího do toho fiktivního VÚ (vojenského útvaru) vlastní veselejší povídku ze života zubaře na vojně.

HOSTÉ ČAJE:

Ján CÍGER – (nar. 1960 v Martině) „ Ja som Jano Cíger z Mädokýša, mädoofil, vínofil aj ľudomil, ale inak samorast a príležitostný darebák. Narodil som sa pred štyridsiatimi šiestimi rokmi prirodzenou cestou mojim vlastným rodičom, ktorým som prvú a poslednú radosť spôsobil deväť mesiacov predtým, než som sa narodil. Prirodzená šanca a chuť prežiť ma hnala do všetkých možných vírov udalostí. Kde sa čosi dialo, jedlo a pilo, nikdy som nechýbal. Ak náhodou sa nedialo nič a tiež som akurát nikomu nerozkazoval, tak vtedy som sníval. Som strašne ukecaný, ale so všetkými ľuďmi sa aj tak nemôžem stretnúť tak som sa rozhodol ich osloviť perom. Začal som písať poéziu aj prózu. Neuveríte, ale oni to čítajú a ja mám pocit šťastia. Potom sa mi ľahko zoznamuje, objíma a bozkáva. To vydržím neuveriteľne dlho. Ľudia mám Vás rád. Bdíte - čítajte.“

Ted' si vlastně uvědomuji, že řadě z vás mladých čtenářů už vůbec nic neřeknou pojmy jako DVÚ nebo-li devěták nebo- li devítka, PŠM, PSM, VOP, RTZ, POP a další veledůležité pojmy života v zeleném. A to je dobře!

Ale ted' už dost řečí, protože VOJNA NENÍ KOJNÁ! Dokouřit a PÓÓÓZOR! Nástup ke čtení ČAJe (bez brómu) číslo

15! Směr přímý! Rozkaz vydal

Václav Franc, npor. v záloze

OBSAH ČÍSLA:

Ján CÍGER

– Zelené Vianoce (3)

Milan CILER

– Ferko a ti druzí (9)

Václav FRANC

- Jevgenija (6)

ČAJ pro chvíle pohody

č.15 , duben 2007, ročník VI

Vydáno 1. dubna 2007 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

ZELENÉ VIANOCE

Ján CÍGER

„Súdrh poručík, prišiel vám ďalekopis z okruhu. Podte mi podpísať prevzatie,“ vyrušil ma rotný Hýsek zo štábu pluku. Stál som vo dverách pévéesky a popod fúzy som sa usmieval na vianočný smrek. Mal hádam dva a pol metra. Reťaze z farebného papiera, keksy v pozlátku, niekoľko chuchvalcov vaty a namiesto betlehema veľmi ľahko oblečená dáma. Slobodník Černý urobil sviečky - žiarovky a zrazu som mal pocit domova. Ani trochu som si nepripúšťal, že asi päťdesiat kilometrov na západ striehne zúrivy imperialista s guľometom, pripravený ma za každú cenu zlikvidovať. Ktovie, či mal tiež niekde vianočný stromček. Nechcelo sa mi ani otočiť.

„Podte ďalej, tu na stole vám to podpíšem,“ privolal som mladého poštáka.

„Ejha, Vianoce ako sa patrí,“ skonštatoval rotný a podal mi lístok.

„Hej, chlapci sa snažili,“ spomenul som si na ozrutného vojaka Mareka, ako svojimi hrubiznými prstami ledva natlačenými do nožníc vystrihuje farebné pásiky. Cigán Lacko mal sólo so svojimi príhodami z osady. Smiech sa rozliehal po celej rote. Práve som vošiel k chlapcom, keď im hovoril, ako ležal s rozfaklenou nohou v nemocnici. Sestrička sa ho pýtala, či mu nemá doniesť bažanta a on jej na to vraví, že nie je hladný. To už som sa aj ja lámal od smiechu v kolenách. Tá atmosféra stovky kilometrov od domova bola úplne skvelá. Ďalekopis mi zvrátil čelo a poslal myseľ do nepríjemnej skutočnosti.

„Dostavte sa 24.12.1984 do 18.00 hod. do VÚ 1033 Tábor prevziať vojaka Vrabca, príslušníka vašej jednotky,“ mrmlal som si nazlosteny.

„Do čerta s Vrabčiakom,“ pomyslel som si, „veď mal trčať v base ešte tri dni.“

Vrabčiak, teda vojak Vrabec, ale všetci ho tak oslovovali aj kvôli neposlušným strapatým vlasom, dostal štrnásť dní väzenia od samého Veľkého Frantu. To bola prezývka veliteľa okruhu. Vrabec si nedal nikdy povedať a nosil vždy vojenskú čapicu posunutú na temeno hlavy. K tomu sa pridala strakatá igelitka a asi dve promile alkoholu v krvi. Návrat z dovolenky teda nebol a ja som okrem nepríjemných výčitiek od veliteľa útvaru vyfasoval aj vianočnú služobnú cestu.

„Podte, vypíšem vám prepravenku a hodím vás autom na stanicu. O hodinu vám ide rýchlik do Tábora,“ naháňal ma rotný Hýsek.

„Do prdele, že ja nerobím štábnu krysu,“ ulavil som si na poštákov úkor a v duchu som si rátal či vôbec stihnem štedrovečernú večeru.

„No, ja by som radšej kdesi v zemi krtkoval,“ zasmiečoval narážajúc na moju ženijnú odbornosť rotný Hýsek.

Cesta rozheganým UAZ-om bola nepríjemná, od spalín z motora ma štípali oči. Bol som rád, keď som vypadol z kabíny. Vonku bol treskúci mráz. Teplota blízka dvadsiatim stupňom pod nulou vládla hrubej snehovej prikrývke.

To sú Vianoce. Myseľ odplávala domov a krajina za oknom vlaku ma prestala zaujímať. Chýba mi otcovo pohvizdovanie pri vešaní vianočných ozdôb aj mamina snehobiela dedičná zástera neustále sa pohybujúca medzi sporákom a prekĺmeným stolom. Ďaleká vôňa ma brala do spánku. Trochu som sa ponáňahoval, nech neprespím cieľovú stanicu.

Krížom oproti sedela decentná dáma. Nezniesla môj asi príliš prenikavý pohľad, zduto sa postavila a presadla si. Mohol som šacovať jej perfektný kožuch.

„Hmm, vyššia cenová skupina,“ pripol sa mi úškrnok na tvár, „kto vie ako by sa činila v kuchyni a či má vôbec vianočnú sviečku.“

Keď poslednýkrát zapišťali brzdy vlaku, vydal som sa husitským mestom do kasární. Nevľúdny podplukovník mi ani nedovolil dokončiť hlásenie.

„Príďte si pre neho osemnástej hodine,“ odbil ma.

Bez nádychu som vyhŕkol: „Ale my máme posledný vlak o sedemnástej. Potom ide až ráno o pol šiestej a vonku je mínus dvadsať.“

„To ma nezaujíma, vojak má chodiť ustrojený podľa predpisu. A čo chcete, aj tak mu veliteľ okruhu skrátil trest o tri dni. Vy si máte vychovávať vojakov k poriadku. Povedal som o osemnástej a dost,“ otočila sa chrptom šarža.

„S tým pakom nepohnem,“ bez hlásenia som buchol dvermi a vyšiel do mrazu. Zľadovatené hrudky snehu mi po kopancoch odletovali spod nôh.

Teda to budú Vianoce. Na stanici. Je tam teplúčko, okolo nuly a my sa budeme zohrievať drkotaním zubami. No a ten príšerný záchod. Fuj, tam už aj bacily zdochli. Mal som chuť nakopať Vrabčičaka do zadku. Ešte štyri hodiny kým ho pustia. Na námestí blízko Žižkovej sochy bola do šestnástej hodiny otvorená posledná zadymená putika. V rádiu vŕzgol dvadsaťročný šláger o tom, že po roce Vianoce, Vianoce prichádzajú...

Udivený hostinský mi doniesol v pivovom krígli čaj: „Prečo si nedáš pivo, poručík?“

„Nedá sa, mám zbraň a vonku je taká zima, že by som si radšej dal rum. Ten však tiež nemôžem,“ vysvetlil som situáciu.

„Urobím ti aspoň hrianky, mám posledný chlieb. Krám otváram až na Štefana,“ ponúkol ma hostinský.

Nedalo sa protestovať. Zrazu mi čosi zišlo na rozum: „Veď striedanie služieb na tunajšej posádke býva o šestnástej, možno tam príde niekto normálnejší.“

Od nádeje som sa zamrvil. Dúfajúcemu v šťastný návrat sa mi roztriaslo lýtko a rozklepalo lavicu. O šestnástej je rozdelenie, to trvá asi pätnásť minút, ohlásim sa, požiadam o ľudskosť na Štedrý deň a ak vypadneme o pol piatej, vlak stihneme. O osemnástej sme v Plzni a za pol hodiny budeme v kasárňach. Večera je o devätnástej. Ak mi vyjde táto kalkulácia, tak sme v suchu. Druhý čaj spláchol decht z ôsmej cigarety, zaželal som šťastné Vianoce a rytmus vŕzgajúcich kanád ma približoval mrazivým povetím naspäť ku nevľúdnyh kasárňam. Už bolo po rozdelení služieb.

„Kto je tam?“ otázka odo mňa smerovala k čatárovi –absolventovi s bielymi šnúrami, ktorý odmetal nafúkaný sneh zo schodov.

„Nejaký kapitán od delostrelcov,“ odpovedal stručne a ani sa na mňa nepozrel.

Zaklopal som na dvere služobnej miestnosti a nádej ma bez vyzvania vstúpil, ďalej posotila dnu.

„Súdrh kapitán, poručík...“

„Nazdar Jano,“ kapitán sa prudko otočil a prerušil môj predpisový rituál. Na žltých šnúrach mu zacvendžali mosadzné nábojnice a pod fúzmi, ktoré akoby predlžovali jeho výrazný nosisko sa mu rozťahol širokánsky úsmev.

Predo mnou stál Jožko Marček, o dva roky starší spolužiak z vysokej školy. Hrávali sme spolu futbal. Bol taký dobrý, že aj Dukla Praha mala o neho záujem. Kádrováci mu však dali veľmi rozhodne najavo, kde je jeho miesto v armáde.

„Čakal som, kedy prídeš, starý Papoušek dnes nemal svoj deň. Ráno mu odviezli ženu do nemocnice, preto ťa tak odbil. Tvoj Vrabec, či akého vtáka to máš, je už pobalený. Hodím ťa na stanicu, idem na kontrolu stráží,“ hladkal ma svojimi slovami dávny priateľ.

„No, ale to je výborné Jozef, som šťastný, že ťa vidím a k tomu ešte aj takáto pomoc,“ skoro som vyskočil z kože, len Jozef mi ju tak-tak pridržal, keď sme si pevne podali ruky.

„Dobre, ale kávu ešte stihneme, tu Ťa čaká,“ a vyklepal z balíčka tvrdú Spartu a to bol veru nedostatkový tovar, „sadni si a trochu si zaspomíname na mladosť.“

Pri mojej nedožitej dvadsaťpäťke vyzerala výzva celkom smiešne. Slastne sme poťahovali, vydychovali dym a spomínali. Zdalo sa mi, že všetko chytáme už za ten dobrý koniec.

*

Vrabčiakovi som vynadal ešte vo vlaku. Celkom spokojní sme ohlásili návrat na kasárenskej bráne krátko pred siedmou hodinou večer. Na rote ma však čakala nálada pod hlbším bodom mrazu, ako bolo vonku.

„Súdruh poručík, z politického oddelenia divízie prišiel rozkaz zlikvidovať na rotách vianočné stromčeky,“ nahlásil mi prekvapujúcu novotu dozorný roty slobodník Straka.

„Ale to hádam nemyslia vážne tí blázni,“ a spomenul som si pritom na prsty ozrutného vojaka Mareka.

„Vraj preto, že je to cirkevný prežitok,“ zaklincoval Straka toto nepochopiteľné rozhodnutie.

Vo vzduchu bolo napätie a cítil som ďalšie problémy. Politrukov som nemal rád už na vysokej škole a veru občas mi čo to aj uletelo na ich spravodlivosť.

„Na mojej rote stromček bude a hotovo,“ vzbúril som sa.

„Vraj si splnenie rozkazu príde preveriť osobne náčelník politického oddelenia,“ upozorňoval ma rozrušený slobodník Straka.

„Mňa by zaujímalo, či ten darebák postavil svojim deťom namiesto stromčeka metlu a urobil im politické školenie mužstva, alebo má tiež doma stromček,“ uľavoval som si vzdorovito.

„Tu nemá kto podať hlásenie?“ vo dverách stál darebák, obťažkaný ôsmymi zlatými hviezdami na výložkách.

Ledabolo a neochotne som vykročil vpred: „Súdruh kapitán...“

„Súdruh poručík, prečo ste nesplnili rozkaz?“ dorážala beštia.

„Pretože na mojej rote stromček bude! Sú Vianoce!“ cítil som v sebe Jánošíka.

„O tom vy rozhodovať nebudete, vy máte vykonávať rozkazy a to ste nesplnili,“ kapitán vykročil ku stromčeku a surovo ho skopol. Zvalený a ponížený symbol lásky a pokoja vyvolal tichý protest všetkých normálnych, aj tí neverili, že vôbec je niečo takéto možné urobiť.

„Po novom roku pôjdete na pohovor k prokurátorovi poručík, tam vás prejde vzdor a možno pochopíte vaše povinnosti,“ ľadovo kydal politruk.

„Choďte do čerta,“ bolo mi všetko jedno.

Kuchári roznosili taniere s rezňom a so šalátom po stoloch. Míква rota zasadla.

„Páni, chlapci, tak takto sme dopadli. Fuj! Fuj!“ s hrčou v hrdle som vychrstol zo seba, „takéto chrapúnstvo verím, že sa už nikdy nemôže zopakovať.“

Chytil som do ruky rezeň a šmaril som do ležiaceho vianočného stromčeka.

„Fuj!“ postavil sa ozrutný Marek a nasledoval môj príklad. Potom letel Lackov rezeň, Pánkov, Šebestov...celá rota. Čatár Beznoska zobral gitaru a úplne nevianočne spustil: „Z rozborčeného kostela, v krabici s kusem mýdla, priniesl jsem si anděla, polámali mu křídla...“

Objavilo sa pivo, borovička, klobásy a slanina.

„Raz nech sú aj v pekle hody,“ povedal som si zapadnúc do partie. Žiadna kontrola sa už neodvážila ku nám prísť. Hodinu po polnoci som kráčal prázdny ulicami veľkého mesta na ubytovňu. V treskúcom mraze žiarili na nebi hviezdy a

v oknách vianočné stromčeky. Vŕzgajúci sneh mi pripomínal raz plač a raz škripanie zubami. Do hrdla sa mi vrátila guľa, prišlo mi ľúto.

Myslel som na to, ako jeden presvedčený hlupák dokáže pokaziť Vianoce. Zrazu som bol sám. To je asi najhoršie. Ale o čom bol vlastne presvedčený ten hlupák?

JEVGENIJA aneb ZUBAŘ NA VOJNĚ

Václav FRANC

Po třech týdnech na brodech, přes den v rozpáleném obrněnci a v noci v rychle chladnoucí obludě připomínající márnici, vrátil jsem se domů, do kasína. Ne, že by se mně stýskalo po náčelníkovi, ale kasárna jsou kasárna, i když se člověk nemůže dočkat oné zázračné chvílky, kdy se opět promění v prašivého civila, který nemusí čekat, až si přímý nadřízený vzpomene a vyplní příslušnou kolonku s nápisem VOP. Kasíno je domov a nic na tom nezmění ani cikán Koloman, simulující již osm měsíců na ošetřovně ve víře, že získá modrou knížku.

Kasíno je druhý domov, přístav po dlouhé plavbě, a já, zdravotnické zabezpečení plaveb, jsem konečně zakotvil doma. Velkou polní jsem pohodil do kouta a chystal jsem se do sprch. Ne, že bych se nemohl umýt přímo v rybníku, ale přece jenom mě plavající mapy oleje odrazovaly. V zeleném stejnokroji, tj. v trenýrkách, za zvuků službukonajícího Pala, jsem vletěl do sprch, kde již dávno spolubojovníci vyplnili všechnu vložnou, takže nezbývalo než v rámci vojenských řádů posílit tělo otužováním.

Voda odplavovala špínu a nečistotu, když do sprch vtrhnul dozorčí. Červené šňůry plandaly na plochých prsou předurčených pro metály. V civilu dělal Palo v přípravně vín a jeho spotřeba zlatavého moku byla příkladná. Škoda, že se politrukovi nepodařilo tuto aktivitu vojáků rozvinout. Palo by jistě získal odznak Vzorný pijan, ale i bez odznaku v tom uměl chodit, neboť byl s náčelníkem jedna ruka a jezdil domů vesele konzumovat do sklípku zásobičky vína, kdy se mu zlíbilo, zatímco my ostatní bez ohledu na nárameníky a zásluhy potili krev podle rčení: Hodně potu na cvičišti, málo krve na bojišti. Sympatie k Palovi v očích náčelníka neuvadly ani příchodem podplukovníka z divize, kterého Palo coby dozorčí uvítal v rozhalence, v pantoflích a naboso slovy:

"Čo si prajete, pán major?"

Zaskočený nadřízený se zmohl na chabý protiúder: "Kde máte kanady?"

Palo nezaváhal a plynou českoslovenštinou kdesi z moravskoslovenského pomezí povídá: "Mňa sa robí mezi prstami oné!" a na důkaz vyzdvihl pravou nohu podplukovníkovi pod nos.

Jenže nyní stál Palo ve dveřích umývárny: "Franta, rýchlo! Hladá ťa daaký dostojník!"

"Mě?"

"Rýchlo!" naléhal, jako by právě vypukla světová válka.

Vymanil jsem se z proudu vody a špatně osušený jsem vběhl na chodbu, abych vlastním tělem bránil hranici pře vpádem nepřítele. Místo důstojníka stála u dveří dozorčího dívka. Co dívka, kus. Vysoká štíhlá blondýna s modrýma očima, za kterou by se otočil i bohatýr Ivánek z Mrazíka. kdo ví, jestli by nepustil Nastěnku k vodě. Bílé tričko propouštělo středy bohaté nespoutané úrody a kraťoučká minisukýnka snad milimetry bránila poklady krajovaného spodního prádla.

Proklínal jsem Pala, neboť jsem jeho vpád do sprch považoval za hloupý vojenský žertík.

"Vy zubnoj vrač?" pokusila se o úsměv, rychle se měnící v bolestivou grimasu.

"Da .. a!" koktal jsem a vyškrabával zbytky chatrných maturitních znalostí. I když jsem před komisí odříkal Puškina odzadu dopředu a zpět, měl jsem pocit, že bych si v Šeremetěvu neřekl ani o rohlík.

"Izviní .. izviní .. izvinítě meňá!" zmizel jsem v ordinaci. Hormony se bouřily. Voják, vracející se z dlouhého cvičení, kde kromě zelené uniformy nevidí živáčka, stojí najednou tváří v tvář růži v rozkvětu, poupěti, nabízejícímu se k utrnutí. Napětí v příslušné krajině narůstalo. Kalhoty na špatně osušeném těle zadržávaly a každou chvíli mohl vstoupit Palo se sovětskou dívkou.

Funkce zubaře u útvaru je nezastupitelná. Přesněji řečeno, stomatologové jsou v armádě nedostatkové zboží.

Požívají proto řady výhod, ale běda, když velitele zabolí zub. Zubař funguje jako poslední bigoš, bez oddechu, svátek nesvátek. Ve skrytu duše jsem doufal, že zvláštní péče o zoubek přinese opuštěček. Marně. Dana mi v dopisech vyčítala, že ji zanedbávám a já vymýšlel výmluvy, že jsem nenahraditelný a nezastupitelný, neboť velitel se bojí, aby právě dnes nebyl probuzen neutišitelnou bolestí, neustupující ani po vypití láhve slivovice.

Několikrát jsem Danu chlácholil, dával naději, ale když z mraku opět nezapršelo a velitel praporu po vytažení zubu ještě čtrnáct dní zkoušel jako pes, jel jsem místo k Daně na cvičení. Nad naší láskou visel Damoklův meč a Danin dopis, že už má náhradu, mohl přijít každou chvíli. Snažil jsem se dělat náčelníkovi všechno, co jsem mu viděl na očích a Danu nechával v naději, že přece jen otevřu nečekaně dveře a všechno jí vynahradím.

Palo vstoupil s dívkou, když jsem dopínal poslední knoflík.

"Meňá zavút Jevgenija!" natáhla dopředu pravici.

Nenapadlo mě nic chytřejšího než : "Zdravstvujtě!"

Po počátečních rozpacích přišla na řadu bolest zubu, a tak jsem měl zjevně vrch. Nedalo se nic dělat, kleště budou mít sólo. Zatímco injekce otupovala dívčinu bolest, osmělil jsem se ke konverzaci. Sdělila, že pochází kousek od Kyjeva, jenom 300 kilometrů, čímž moje představa, že jsem daleko od domova (262 kilometrů) vzala za své. Víc nestačila říct, neboť se začala poroučet v křesle.

Netrvalo dlouho a Jevgenija ležela ve vodorovné poloze na zubním křesle, dlouhé nohy zvednuté na soupravě a na čele smáčel blond vlasy mokrý ručník. Držel jsem pacientku a kontroloval tep. Do obličeje se začala vracet růžová.

Naklonil jsem se a náhle víc než kdy jindy pocítil, že jsem muž. Muž mající sto chutí postupovat po neprobádaném těle jako průzkumník terénem, zakousnout se na kóťe úst do nabízejících se rtů a na okamžik s nimi splynout. Zapomenout na vojnu, na Danu, jen žít a užívat si, dokázat, že rozmnožovací pudy nevyprchaly, ačkoliv byly chabě suplovány servírkou Vlastou v místním hostinci, která se nám, s postupujícím večerem a rostoucím počtem čárek, zdála krásnější a svůdnější, takže jsme nešetřili siláckými řečmi ani diškrecí. Vlasta je neživá atrapa, zatímco Jevgenija tvárný pulzující materiál.

Otevřela oči. Kapky stékaly po obličeji a roznášely do údolí oční stíny. Pravou rukou jsem stále více svíral zápěstí a topil se v modrých očích a ona neuhnula, visela na mně pohledem a já věděl, že ... Palo se objevil ve dveřích:

"Franta, nepotre ... pre ... prepáčte!" Vycouval jak autobus ze zastávky. Nezbyvalo než přejít k práci. Nasadil jsem kleště a Jevgenija začala vydávat zvuky, které nemohly ujít Palovi, jistě s uchem přišpendleným na dveřích.

Vzdychala, naříkala, oddechovala, pištěla, křičela, funěla, úpěla, propukala v neomezenou zvukovou škálu, která Pala povzbuzovala do nejvyšších obrátek fantazie,leč neměl tolik odvahy, aby vstoupil podruhé a ... přistihl nás přímo při činu.

Zbytek zubu skončil v koši a vzduchem se nesly ozvěny dívčina vřeštivého finále a mého funění.Jevgenija sklouzla z křesla a na půl úst poděkovala:"Spasíbo! Spasíbo!"

Ve dveřích mě tou neoteklou stranou úst vlepila sesterský polibek jako úplatek, což neušlo Palovi, vyčkávajícímu opodál.

"Do svídáníja!" zkřivila ústa a zmizela dřív, než jsme se rozkoukali.

"Kde máš toho oficíra?" vzpomatoval jsem se první.

"Fakt som nekecal, venku fajčí. Hovoril, že sa na také veci nemože pozerať!"

Na pacientku jsem zapomněl ve sprše a ten, kdo prospal několik nocí na sedadle sanity, pochopí,že jsem usnul bez rozkazu a bez snů o Jevgeniji.

Ráno při snídani se přitočil Palo:"Máš sa hlásit u náči!" spiklenecky mrknul a já nevěděl, zda je to dobře nebo špatně. Asi průšvih? Jsem smolař. Tři týdny v terénu k ničemu, co napíšu Daně? Rohlík váznul v krku a čaj, preventivně neslazený z důvodu průjmového onemocnění, ne a ne nalít do žaludku. Průšvih? Kvůli Jevgeniji?! Kdo ví,co Palo napovídal náčelníkovi?

"Soudruhu nadporučíku, četař absolvent Venci, přišel jsem na váš rozkaz!"

"Posaďte se, " náčelník vypnul televizor s naladěným západoněmeckým programem, což se u mužstva trestalo čtrnácti dny basy. "Včera tady byl sovětský důstojník," šel přímo věci. Židle pálila jako elektrické křeslo. Omlouval jsem se Daně. Kdo ví, co ta "děvočka" doma všechno napovídala.

Vojenský prokurátor. Pokus o znásilnění. Palo všechno dosvědčí. Loučil jsem se s civilem a svobodou.

"Ano,ale já jsem ...," náčelník mě nenechal domluvit.

"Právě volal její otec,generál Suchoručenko!"

Poposedával jsem. Potil jsem se po celém těle.Konec. Kontráši.Velezrada. Narušení bojeschopnosti Varšavské smlouvy. V nejlepším případě doživotí. Rudnul jsem a rudnul za zkoumavé přítomnosti náčelníka. Už nikdy nikomu nevysvětlím,že kromě pusy na rozloučenou nebylo vůbec nic. Jsem nejzvrhlejší chlípník a basta. Už jsou určitě na cestě. Jedou pro mě.

Náčelník vytáhl vycházkovou knížku. "Co je vám?"

"Sou .. soudruhu nad ...nadpo ..ručíku, já ..ale ," třásl jsem se.

"Co je vám?" listoval v knížce,než mně ji podal. " Tady máte!"

"Co?"vyjeveně jsem zíral na knížku.

"Je to přece vaše?"

"Aaaano!"

"Tak se snad podíváte, nebo vás to nezajímá?"

Zbrkle jsem převracel stránky, až jsem dorazil na místo. VOP 5 + 1. Podpis. Nechápatě jsem se podíval na náčelníka.

"Udělal jste jí to dobře. Byla velmi spokojená," spiklenecky na mě mrknul.

Od té doby jsem neměl s opuštěnými problémy. Jen Daně ani muk. Určitě by nevěřila,jak lze získat na vojně náčelníkův respekt.

FERKO A TI DRUZÍ

Milan CILER

Když jsem ještě býval vzorným svazákem, nosil bleděmodrou košili a má duše prahla po hloupostech, nepropásl jsem jedinou možnost být účastníkem prvomájových průvodů a zároveň rukojmím transparentů a mávátek. Proletáři všech zemí se spojovali v jeden šik, který mysticky poroučel větru a dešti, což byla stejná iluze jako připíjet si na zdraví v pořadí již devátou velkou vodkou. Moje generace odkojená žlutou limonádou, v níž obsažené potravinářské barvivo ulpívало na vnitřní straně láhve jako alegorický důkaz jejího budoucího rozkladu v močovém měchýři, to však nevnímala jako něco potupného. Naše osobnost se utvářela ve dnech, kdy celá republika byla v pohybu ze strojených oslav významných dnů nedávné slavné socialismem prosáklé historie a my pietně shromáždění u pomníků posraných holuby jako ve vytržení naslouchali kázáním tehdejších politických veleknězů, doufajíce, že si tak budeme moci přičíst pár nezbytných bodů v soutěži o nejlepší morální kredit - tolik nutný pro bezproblémové doporučení na vysokou školu, kam nás stejně nakonec nevzali. Schizofrenie rodiny, v níž jsem žil, charakteristická tehdy typickou frází Doma si říkej, co chceš, ale před ostatními pozor na jazyk, mi časem zněla jako refrén nějaké laciné odrhovačky z šantánu. Jak ale člověk může být svobodný, když se obává svobodně vyjadřovat své názory? Třídní nástěnky upomínající na nejruznější výročí, měsíce rozdělené podle účelovosti a falešná angažovanost šířící se jako cholera byly typickými znaky tehdejšího světa. Člověk má vždy právo vybrat si, zda prožije vlastní život jako bezejmenný mučedník systému nebo se raději stane pomocníkem VB, což se mi i po letech jeví jako velice originální důkaz okouzlení dadaismem.

Já krátce po maturitě skončil na vojně. Zlom, který nastal v mém dosud velmi svobodomyšlném životě prožívaném až do narukování ve společnosti Gregoryho Corsa, Allena Ginsberga, Verlaina a několika dalších literárních přátel, mi v prvních okamžicích připadal naprosto nezvládnutelný. Samotný přijímač, kdy jsme jako naprogramovaní idioti devět až deset hodin denně pochodovali na asfaltovém, od letního slunce rozpáleném buzeráku v upjatých uniformách s nablýskanými samopaly, abychom uspokojili koktavého nadporučíka Kubelku s hubeným, teleskopickým krkem, jenž se jako rybářský prut vzteky vysouval z naškrobeného límečku jeho nazelenalé bundokošile v okamžicích, kdy jsme se zapomněli správně odpočítat při defilé před oprýskanou tribunou, kde po celý den postával, aby sledoval, jak se náš přirozený chlapský vzdor mění v apatii a zoufalství. Abychom měli občas změnu, vzal nás několikrát v doprovodu rotmistra Daleckého do rozoraných polí poblíž kasáren, kde jsme se vždy na pokyn daný výstřelem z pistole i s našimi narvanými batohy vrhli do vlhké hlíny, abychom se plazili, dokud nás ze země nezvedla další rána symbolizující, že máme úprkem běžet vpřed. Takto se dokázal bavit i několik hodin, dokud nevystřílel část svých zásobníků a my nebyli špinaví a poníženi jako prasata před zabijačkou.

Po návratu jsme měli ještě několik hodin co dělat, aby naše mundúry opět vypadaly alespoň trochu čistě, protože i toto ostřížím zrakem podroboval kontrole.

Jeden večer jsme společně s vojínem Kosem čistili záchody na rotě AVS. „Tohle nenávidím! Takový sračky, humáč..“ nadával se zatnutými zuby Kos a snažil se

olyosalou štětkou se zbytky zatvrdlé stolice uklidit kolem záchodových mís, zatímco já jsem drhnul z pisoárů žiletkou směs vodního kamene se rzí.

„Zkurvanej život, kdybych odtud mohl zdrhnout, neváhám ani minutu,“ dodal znovu Kosák a vztekle praštil štětkou o oprýskanou dlažbu. „Kašli na to,“ snažil jsem se ho uklidnit, ale v duchu jsem mu musel dát za pravdu. Znenadání se za našimi zády objevil Kubelka, ale choval se tiše jako rys na lovu, takže jsme si ho všimli až v poslední chvíli.

"Thhommuhhle řřhhikate, že že thhho jhe čistý, vhojaku?" zeptal se Kosa.

"Myslím, že ano, soudruhu nadporučíku," začal Kos předstírat předpisové chování.

"Nhho, mhožná zvenčí, alhe nhe zzhevniť," ukazoval mu na vnitřní straně mís přischlá hovna.

"Ale tady není žádný kartáč ani jiné pomůcky, jak to udělat," podotkl Kos.

"Vhy, nhemate ruce, vojaku? Tak khoukejte ať jhe tho hotovy. Za hodinu to přijdu zkontrolovat." Když jeho kroky odezněly na dlažbě dlouhé chodby vedoucí do vestibulu, kde bylo stanoviště dozorcího roty a jeho pomocníka, Kos opatrně vykoukl z dveřního otvoru, k němuž v chodbě téměř přiléhala dvojice šatních skříněk s věčně vyhnutými rohy, což bylo způsobené tím, jak si v nestřežených okamžicích snažili staří supráci jdoucí do civilu, obstarat krádeží chybějící výstroj, kterou museli odevzdat výkonnému praporčíkovi roty.

„Tak co? Už je pryč?“ houkl jsem na šmírujícího Kosáka. Souhlasně pokýval hlavou a mezi sevřenými rty procedil další nadávku. Pak se však naprosto nepochopitelně dal do smíchu.

„Stalo se něco?“ zapochyboval jsem o jeho zdravém rozumu.

„Počkej ty to nevíš?“ naježil překvapeně obočí. „Ne,“ protáhl jsem zklamaně.

„Ty fakt nevíš, že Ruda Minář píchá jeho ženu? Zatímco tenhle trotl buzeruje a šmejdlí jako krysa, Ruda si užívá s jeho paničkou.“

To bylo zadostiučinění! I tahle guma má slabé místečko. Nemohli jsme mu zapomenout, jak nás už dvakrát připravil o pár hodin spánku, když nám kvůli špatnému úklidu protáhl večerku až k půlnoci. Zastrčil nám totiž za špatně přiléhající linoleum zlomené sirky a pak, když kontroloval pořádek, vítězoslavně je před našima očima vytáhl jako důkaz naší nedbalosti. „Thháák a znova!“ zamnul si ruce a zpovzdálí pozoroval, jak v oranžových, sepraných pyžamech lítáme a umejváme už po několikáté léty zažranou špínu z popraskané dlažby. Hrálo nás u srdce, že i jemu někdo dokázal srazit hřebínek a vůbec nás nemrzelo, že i on možná někde ve skrytu duše trpí, pokud o tom ovšem jeho khaki mozek vůbec tušil. Nevyptával jsem se, kde to Kosák zaslechl. Stejně jsem nikdy skutečně nevěřil, že si lze slíbit manželskou věrnost, a proto to pro mne nebylo důležité, stejně jako nebylo podstatné, že voják Váha smrdí jako kozel či divočák, protože se nemyje a spí na regále i v botech. Nikdo tu nebyl vítěz. Žádný král! Všichni jsme byli vězni systému, proti němuž se nedalo nic dělat. Jednotlivec nikdy nic sám nezmohl. A snad jedině gummy žily v iluzi, že o něčem rozhodují, což někdy může být taky pěkně perverzní. Když jsme skončili, dali jsme si pár hrnků černého čaje doneseného v kovových butelách, co stály na dřevěném stolku v chodbě. Kos si do něj sypal po lžičkách cukr a naléval kondenzované mléko. Měl to tak rád. Ta zvláštní chuť pro něho představovala jednu z mála spojnic mezi světem tam venku, odkud jsme přišli a zároveň udržovala a oživovala vzpomínky i naději na to, že se tam zase jednou vrátíme.

Soukupa k nám přiveleli po několika měsících z malého oddílu na samém konci světa. Prý kromě několika zchátralých budov a hlubokých lesů vůkol, nebylo nikde nic zajímavého. Do nejbližší hospody to bylo pět kilometrů a to ještě muselo být ostré měsíční světlo, aby člověk v lese nezabloudil či si při chůzi mezi kmeny a

vykotlanými pařezy nezlomil nohu. Jenže to někdy mazáky vůbec nezajímalo. Když byla chuť na pivo, poslali se draci s batohy a prázdnými lahvami, ať doletí. „Mladý voják – kouzelník,“ říkalo se a byl v tom kus syrové, čpící pravdy. A když nebylo to či ono splněno rychle, přišel trest. Šikana, abychom si hned od začátku rozuměli, je běžná věc a může existovat jedině za předpokladu, že s ní vysloví tichý souhlas i velící důstojníci oddílu, protože jim takový stav věcí vyhovuje. Nemusí se pak starat o pořádek a další problémy související s chodem vojenské posádky, protože na všechno dohlédnou služebně starší vojáci, kteří zavelí těm s vyšším číslem. Jsou věci, které se dají vydržet a jsou věci, které skousnete jen s obtížemi anebo vůbec.

I my, když jsme přišli na rotu a stali se draky, měli jsme právo volby.

„Kdo chce vojnu mazáckou nebo gumáckou, může si vybrat?“ zasklil nás všechny razantním prohlášením četař Liška, který byl jakýmsi nekorunovaným králem našich budoucích mazáků.

Jednohlasně jsme zvolili mazáckou. Nikdo z nás se nechtěl dostat do soukolí nablých příkazů a rozkazů poddůstojníků, kterým bychom se jinak museli hlásit při vstupu do pokojů, při odchodu z pokojů, zdravít je po vojensku, mít vždy nablýskané boty a v podstatě chodit ze služby do služby, protože to byl právě jejich ročník, který na rotě o tom všem rozhodoval. Bylo pohodlnější a zároveň relativně snazší přestát půl roku tvrdšího mazáckého drilu, než se stát ubohou loutkou, která neměla žádnou šanci v tváři tvář jim a jejich kontaktům s veliteli.

„Na odpočívárku dovalit pět válců,“ zařval pootevřenými dveřmi voják Markov a my hned věděli, že mezi sebou musíme vybrat pět cigaret. „Kdo půjde?“ strachoval se Kotek, zvaný Účko, kvůli trochu nepřírozené a prapodivné grimase svého obličejce. Již několikrát v nedávné minulosti jim totiž musel zahrát divadlo, při kterém měl z tlamy shodit úsměv a zastřelit ho. V praxi to znamenalo položit si rozevřenou dlaň na tvář a pomalým pohybem ve směru k bradě pozvolna smrtelně zvažnět. Pak „účko“, ukryté v sevřené ruce, zahodit do prostoru před sebe a druhou - představující improvizovanou zbraň, po něm střílet. A tak to musel dělat třeba pětkrát po sobě, dokud staří nebyli spokojení.

„Tak třeba já,“ nabídl se Soukup, který byl mezi námi nový. Ocenili jsme to, protože člověk nikdy nevěděl, zda to, co chtějí, bude stačit. Když se vrátil, řekl, že si ještě přejí deset bufetů. Znamenalo to, urychleně nakrájet chleba, namazat paštikou, sádlem nebo pomazánkou a hustě zasypat cibulí. Soukup byl o pár let starší než my, a snažil se nám všem pomáhat, jak to jen šlo, ale řadě věcí stejně nedokázal zabránit. Cítil jsem, že má vrozenou otcovskou starostlivost, s níž přistupuje k ostatním lidem. Vždycky se nás snažil přesvědčit, že nic není tak horké, aby se to nedalo snést. Že zůstat slušný a neoplácet zlo, je mnohem těžší, ale že se to dá ustát. Připadal mi v prostředí, kde jsme žili, neskutečný jako anděl. Když nám řekli, ať pečeme hranolky, byl první, kdo loupal brambory. Když někdo potřeboval přehodit službu, bez řeči si ji s ním vyměnil. Když jsem potřeboval půjčit prachy, dal mi je. Vážil jsem si ho, a zároveň ho tajně obdivoval, protože žádný z nás se nedokázal chovat tak nezištně. Byl rozený aristokrat, i když v civilu pracoval jako soustružník. Já naopak na nějakou lidskou vzájemnost nikdy příliš nevěřil. Stejně tak odmítám i pocit, že by člověk měl prožít svůj život jako oběť pro druhé. Všiml jsem si, že vztahy mezi lidmi jsou povětšinou stejně spíše formální, plytké a vycházející ze vzájemné závislosti na společném majetku, nerozhodnosti, neochotě a zbabělosti ke změnám ze zaběhnutého stereotypu života. Neposmívám se však žádné touze být k druhým laskavý, tolerantní a kamarádský, jen si myslím, že vyznávat to jako nejvyšší životní hodnotu, nemusí zrovna každému přinášet hluboké uspokojení. Mně prostě stačí, když se slušně voháknou, nadlábnu a rozšoupnu, k čemuž nepotřebuju žádnou velkou

romantiku ani zbytečný řeči o citech a nádheře života, vhodný tak akorát k proklamacím z kazatelen, ale naprosto nepoužitelný v realitě tohoto světa.

Pouze jednou jsem ho přistihl, jak na pokoji o samotě pláče. Seděl na posteli, na promaštěném podhlavníku a nohama se opíral o šedivou pelest dvojáku. Nečekal zřejmě, že někdo vejde, protože rota byla tichá a z důvodu četných služeb téměř poloprázdná. I já našlapoval zlehka a tiše a asi proto jsem ho překvapil ve „slabé“ chvílce. Protože jsem se cítil hloupě, snažil jsem se omluvit, ale on jen mávl rukou.

„Vzpomněl jsem si na Hrada,“ řekl po chvílce utíraje si z očí drobné slzy. „To je oddíl, odkud tě k nám poslali?“ snažil jsem se rychle zorientovat.

„Jo,“ odpověděl. „Slyšel jsem, že se tam před časem stal nějaký průšvih, ale nikdo nic neví přesně,“ prohlásil jsem lakonicky a chystal se zase odejít.

„Klidně zůstaň. Nevadíš mi,“ prohlásil vyndávaje z kapsičky saka cigaretu, kterou si za okamžik zapálil. Pohybem ruky mi taky jednu nabídl, ale neměl jsem chuť kouřit, a tak jsem pouze zavrtěl hlavou. „Jo, stal a já byl přímo u toho. Taky jsem odtamtud musel pryč, jinak bych se zbláznil,“ dodal a vyfoukl štiplavý kouř, který se v rozlehlé místnosti rychle rozplynul.

„Taky tam byla mazárna, ale mnohem horší než tady,“ křečovitě se pousmál. „Lítali jsme a makali jako šrouby, aby naši staří byli spokojení. Vždyť to znáš. Každý se to snaží přežít, jak se dá, než ho staří klepnou na půlku a pak má konečně klid. Skoro se všema se dalo vyjít. Jen jeden, Kubát, se jmenoval, to byla fakt svině. Toho se báli i oni sami. Dokonce i gumy z něj měly vítr, takže si dovedeš představit, co asi musel bejt zač. Před válkou prej už rok seděl v křimu. On nikdo nic nevěděl přesně, ale snad za rvačku s těžkým ublížením na těle. Fakt je, že nebyl žádný tintínko. Ke dvěma metrům mu moc nescházelo. Když byl střízlivej, dalo se s ním o ledačems pokecat, ale jak se nalil, choval se strašně. Víš, jak to chodí. Na válce, aby to utíkalo, se dá buď chlastat, spát nebo dělat bordel. A jednou večer, neměl prostě náladu. Každou chvíli chtěl něco a slovo „hned“ stejně v jeho slovníku znamenalo pozdě. Klidně po tobě hodil prázdnou flaškou a bylo mu fuk, co se stane. Dostat dvacet náštělnejch opaskem s přezkou na zadek nebylo nic neobvyklého a navíc jsi mu za to musel ještě poděkovat. Hele, nebudu to tady vypočítávat. Každý věděl, že to přehání, ale nikdo mu nic neřekl. Báli se ho. Taky všichni měli dost vypito. Posádka byla hodně stranou a na oddíle zůstávalo jen pár lidí. Nebyli jsme prostě tolik na očích jako tady v kasínu. Chlapi mastili karty o peníze, chlastali a hulákali na nás. „Udělej špagety s kečupem,“ zařval jeden a druhý se hned přidal, že chce hranolky. Mezitím další bendžovali mazlákem pokoje, kam jim ti hajzlové naházeli písek, střepy a po linu rozmazali krém na boty. „Cígo, kurva, draci cígo,“ řval svobodník Sokol, protože mu huba klapala jako mlátička při žních. „Už mám, vole, čistý kanady?“ rozčísnuv debatu zničehonic Kubát. Jirka, kterýho se ta věc týkala, zavrtěl vyděšeně hlavou. „Mně chceš, se mi zdá, vytočit, draku! Ale nemysli si, že se nechám vojebávat. Za chvíli bys mě klidáčko mohl vypíčovat,“ rozčílil se Kubát a pak nechal Jirku klikovat v plynový masce. Celá legrace trvala jen chvíli, dokud se Jirka nesložil na břicho. Teprve potom staří trochu zpozorněli. Jeden mu ji rychle strhnul. Měl v ní nablito a z pusy mu tekly sliny. Oči mu šly šejdrem. Bylo to hrozný. „Kurva, on snad umírá,“ zařval další nahlas, takže i Kubát zašilhal směrem, odkud se ozvalo hlasité varování. „Voli, polejte ho studenou vodou. To ho rychle probere, zašíváka,“ zavelel znovu, ale rozjaření a veselost rychle vystřídal zmatek a obavy. Já a ještě jeden mazák jsme k Jirkovi rychle přiskočili a snažili se mu vyčistit pusku od všech těch nečistot. Nevím už, kdo zavolal záchranku, ale přijela dost rychle.“

„No a? Podařilo se ho zachránit?“ vyzvídal jsem.

„Jo. Jirka už je v civilu.“

„Takže je v pohodě,“ skočil jsem mu do řeči.

„Jo, ale má to jen jednu chybičku. Tím, že v masce neměl dostatek vzduchu a musel vyvinout fyzickou námahu, nastalo na určitou chvíli kóma a v jeho mozku odumřelo pár milionů nervových buněk, a tak je z něho debil. Podělává se a slintá. Prostě sympaták, na kterém může každěj nechat oči. No, a já, kterej stál opodál a včas nepomohl, si to budu do konce života vyčítat.“

„Já se z tebe picnu! Ty za to přece nemůžeš! To není tvoje vina,“ řekl jsem potichu.

Neodpověděl, ale mně v tom okamžiku došlo, že se svým momentálním chováním snaží splatit tu jedinou chvíli zaváhání a zbabělosti, která jeho kámoše málem stála život.

Nevím ani, kdo byl Igor Kačúr. Snad jen to, že pocházel odkudsi od Dolného Kubína. Hovořil plyně německy, slovensky, polsky i česky. Část jeho rodiny prý žila i v Polsku a na Oravě, proto rozuměl i goralsky. Trochu jsem se podívoval, co tady vlastně pohledává, ale tehdy platilo pravidlo nevyptávej se, dokud ti ten druhý sám nepoví, co je zač. Důvěra a mlčenlivost se cenily, protože byly nezbytné pro co nejméně problematické přežití. Igor byl úžasně muzikální. Zajímaly ho snad všechny žánry a sám uměl hrát na klavír, kytaru i tahací harmoniku, což nám mnohokrát dokázal.

Poprvé jsem ho potkal za poněkud zvláštních okolností. Přišel jsem na WC, abych se vyčůral, ale udivily mne dokořán otevřené dveře jedné z kójí, v níž na plastovém sedátku seděl Igor, který trpěl silnou klaustrofobií a snažil se se mnou navázat rozhovor. Zřejmě tak zaháněl nudu i svůj strach.

Poprvé mě to vylekalo. Nejsem zvyklý na podobné nečekané situace, ale pokud se opakují, je pouze otázkou času, než jim přivyknete. Armádu bytostně nenáviděl. Cítil, jak ho dusí všechny ty žvásty o předstíraném vlastenectví, strážních povinnostech a Varšavské smlouvě – záštitě míru a socialismu, které do nás hustili politrucci na politických školeních mužstva. Jeho srdce nemělo vzduch a přesto tak moc chtělo dýchat, což mnohdy řešil útekem. Pokaždé ho však našli a vrátili zpátky do kasína. Ještě předtím si ale většinou musel odsedět pár dní v base za svévolné opuštění posádky. Tragikomické bylo, že se mu tím vojna zase o několik dní protáhla, protože je musel v budoucnosti nasluhovat. Ale takových jako on bylo víc. Nejznámější útěkář a basman byl vojín Masaryk. Vysoký dlouhán, s oholenou hlavou a hrubým, krátkým strništěm v obličejí, který pracoval v kotelně. Poprvé šel do basy, když podplukovníka Hlávku poslal do prdele a navrch mu přidal pár facek. Vracel se z nepovolené vycházky oblečený v civilu dírou v plotě, v jejíž blízkosti, ukryt ve tmě pod nevelkým přístřeškem již několik hodin vyčkával Hlávka, který se ho jako dozorčí útvaru snažil zadržet. Když nepomohla varovná slova, vytáhl na Masaryka zbraň a začal mu vyhrožovat. To temperamentního Slováka naštvalo natolik, že překvapenému dévéťákovi vytrhl revolver, který zahodil kamsi za sebe do mokré trávy, a pak mu lehce po nitransku zmaloval fasádu. Komické na tom všem bylo, že většina důstojníků, která nás školila pro boj, nikdy v žádném skutečném nebyla. Nepoznali, co to znamená, když kolem vašich hlav sviští skutečné kulky. Vykrmení ideologickou propagandou slepě věřili v nesmrtelnost Světového tábora míru a nechápali, že když se opravdu bojuje, tak to není o tom, že si voják jako ve filmu nechá na prsou vybuchnout malou pyrotechnickou rozbušku a v ústech prokousne kapsli s kečupem. Chtěli po nás důkaz loyality k nim a jejich ideálům. Chtěli, abychom s nimi sdíleli jejich víru, ale my v nich neviděli žádné Jézíše. Skutečný boj je až příliš často masakr, kde vzduchem létají kusy ustřelených těl, sladce páchne krev a je slyšet sténání a křik umírajících. Jen málo z nich bylo – myslím – schopno

dělat takhle špinavou práci. Ti ostatní, tak jako všude jinde, zde byli z čirého prospěchářství, touze po kariéře a poměrně snadné možnosti slušného výdělků bez práce. Možná, že některým křivdím, ale jsem svobodný muž a mám právo i ublížit! A stejně jako Kačúr, Masaryk, tak i já po čase pochopil, že vše je jen mystifikace a přihlouplá hra, kterou se nám někdo snaží sugerovat jako realitu.

A namísto oddaných a nepochybuujících stoupců jediné správné politické doktríny z nás ve skutečnosti vychovávali třídní nepřátele, jimž jediné strach a vzájemná nejednotnost bránily dát najevo, co opravdu cítíme, a proto jsme se velmi rychle naučili skrývat své pocity, obavy i víru, aby nás tak snadno neovládli.

Ani Fero Hradil nebyl úplně obyčejný. Nosil rovné, krátké vlasy, které si česal na pěšinku a trpěl vrozenou oční vadou, díky níž se mu naprosto nepřírozeně a hlavně neustále chvěly oční panenky, takže člověk netušil, zda si ho právě prohlíží nebo zda se dívá někam do prostoru za něho. Měl velké problémy s dívkami. Strašně si přál zamilovat se. Toužil po objetí, po polibcích, po dotecích ženy, kterou chtěl z celého srdce mít rád, ale jeho romantická představa se stále nenaplnovala, což v jeho nitru vyvolávalo občasně záchvaty nezvladatelné melancholie a smutku, které řešil silným kouřením laciných cigaret bez filtru, takže měl po čase prsty žluté jako Čičan. Taky se rád napil, aby alespoň na chvíli potlačil vrozený nedostatek sebevědomí, ale i z důvodu na chvíli zapomenout na svět okolo sebe. Podivné bylo, když i jeho pozvali na cvičné střelby. Pochopitelně trefil kulový, ale dostal se alespoň do statistik. Sloužili jsme spolu často, takže jsme se sblížili. I přes svoji vadu patřil k lidem, kteří nezatrpkli s pocitem, že mají právo mstít se celému světu za nespravedlnost, která se jim stala. Ale co bylo platné, že byl čestný a upřímný k druhým, když stále nedokázal prožít žádný silný vztah k ženě. Jakmile nějakou oslovil na některé z tancovaček, které se konaly v blízkém okolí, rozpačitě se omluvila anebo v lepším případě splnila jakousi povinnou službu postiženému, s nímž nadále nechtěla mít nic společného. Přišlo nám líto, že se k němu takto chovají, což jej silně zraňovalo. Když se podobná situace opakovala už poněkolikrát, domluvili jsme se, že mu pomůžeme. Společně jsme se složili z našich skrovných žoldů, aby konečně i Ferko mohl prožít iluzi lásky, když mu ta skutečná stále unikala. Stalo se to jeden večer v Kralupech nad Vltavou, kam jsme se rozjeli, abychom v průběhu vycházky zabili další zbytečně promrhaný den života. Vše mělo vypadat úplně přirozeně. Nikdo si nepřál, aby cokoli vytušil. Chtěli jsme, aby věřil, že byl neodolatelný. Z diskotékového sálu, kam jsme se nahrnuli, bylo slyšet hudbu. Pár kluků, jakmile si odložili bundy a svetry, se zvedlo a šli tancovat, jiní popíjeli pivo nebo kořalku. Mezi ně patřil i Ferko. Zažil jsem několikrát, když se opil. Nebylo to nic příjemného, protože v opilosti plakal a pohrdal sebou. „Pozri na mňa. Pozri, ako vyzerám. Som sam sebe odporný. Ako by ma mohol mať niekto rad? Nevieť žiť sam ani s druhými..“ pochyboval o sobě nahlas. Opilost má různé podoby. Jsou tací, kteří teprve po několika sklenkách dostanou kuráž, jiní by se hned rvali, další rejpu a vyčítají a ti ostatní buď tupě zírají do prázdna, aby jim nakonec hlava spadla na políty ubrus vedle přeplněného popelníku, odkud je odvedou věrní kamarádi, nebo se v delirickém opojení domáhají pozornosti blekotáním historek ze života. Zažil jsem kdysi jednoho chlápka, který se nám asi čtyřicetkrát snažil u hospodského stolu zarecitovat úvodní věty z Vančurova Rozmarného léta, dokud náhle neusnul ve stoje. Když se po několika vteřinách zázračně probudil, ulízl si rukou vlasy a odpochoďoval klátivým krokem ven, aniž cokoli tušil o tom, co ještě před chvílí žvanil.

Hana, které tenkrát bylo něco přes třicet, byla rozvedená, měla dvě děti a občas se ráda napila. Její dlouhé, rovné vlasy jí splývaly na ramena, přes která měla přehozený bleděmodrý vlněný svetřík. Byla štíhlá a půvabná, což vzhledem k jejím

dvěma porodům nebylo úplně samozřejmé. O svém bývalém manželovi nikdy nemluvila. Chápala své manželství jako dávno uzavřenou kapitolu, o níž neměla zapotřebí vykládat na setkání mladým a naivním klukům. Pouze jednou se zmínila, že "její bejvalej" chlastal a zvysoka kašlal na ni i na děti. Když byl v ráži, tak jí sem tam nějakou vrazil, aby moc nevyskakovala. Když jsem se jí ptal, jestli volala poldy, řekla: „Jo, ale bylo to k ničemu!“ Jisté bylo, že nepatřila k ženám, které se přespříliš trápí tím, co prožily ani tím, co je v brzké budoucnosti čeká. Pracovala v místním Kaučuku, což jí společně s alimenty vystačilo, aby bez problémů pokryla výdaje na domácnost. Když si s něčím nevěděla rady, myslím, že neměla nouzi o to, aby kdykoli sehnala nějakého chlapíka, který jí se závadou v jejím bytě pomohl. Ačkoliv byla o nějakých pár let starší než my, chovala se někdy jako bláznivá puberťačka. Možná se tak chtěla odreagovat od starostí s dětmi, které jí často hlídala její matka, a zároveň si alespoň na chvíli zase připadat mladá a žádoucí jako kdysi. Až příliš mnoho žen po třicítce přestává mít pocit naplnění v manželství, neboť jejich sny přidušené všedními starostmi a částečnou lhostejností manželů, v nich vyvolávají pocity frustrace a nedostatku lásky, kterou pak ve většině případů hledají v náručích mladších milenců. Hana jako matka asi moc vzorná nebyla a na domácí práce ji zřejmě taky příliš neužilo. Pravda je, že se jako jedna z mála ženských dokázala hned napoprvé odvázat s vojáky. "Nemyslíš si, že jsem nějaká vojenská štětka," vyptávala se mně, když jsme se jednoho večera náhodou ocitli spolu. "Nedokázala bych se milovat s někým, koho bych neměla ráda." "Ale mně na tom nesejde," snažil jsem se ji uklidnit, i když jsem si vůbec nebyl jist, zda moje slova poslouchá. „Nejsem taková, za jakou mne ostatní pokládají. Jen si připadám moc....moc....osamělá. Vyčerpává mě strach, že zůstanu sama. Bojím se vlastního neuspořádaného života a zároveň se snažím být velkorysá k sobě, k dětem, prostě k lidem. Rozumíš mi?“ Kýval jsem souhlasně hlavou, ale ve skutečnosti mi spousta věcí nedocházela. Ani jsem netušil, zda stojí o nějakou odpověď či utěšování. Možná jí stačilo, že se má komu vypovídat, i když jsem z jejího pohledu vytušil, že by jí byl milejší spíš chlap se zkušenostmi než trochu naivní kluk. „Někdy se ráno při pohledu do zrcadla ptám, zda ta rozčuchaná ženská s prvními vráskami v obličeji má ještě nějakou šanci?“ vedla přede mnou nahlas svůj monolog. „Myslím, že trochu přeháníš. Jsi fajn a moc ti to sluší,"odpověděl jsem. Říkal jsem jí ta slova, protože jsem vycítil, že po nich touží a ona byla upřímně vděčná za každou drobnou lež. Nevím ani, proč se svěřovala právě mně. Snad doufala, že můj obdiv, nezralost a prostota jí alespoň na chvíli pomohou zapomenout na vlastní zpackaný život. Její milenci pro ni byli jako hašiš. Potřebovala je. Jejich vitalitu, mužnost i silnou náruč, aby zaplašila stíny vlastních pochybností. Krátké okamžiky agónie její duše střídaly pak v posteli náhlé poryvy vášní, jakoby nebyla ženou, ale změnila se v prudkou a nečekanou srpnovou bouři. Myslím, že každý, kdo miluje život, musí trpět, aby pochopil, jak se bolestí očisťuje láska. Možná jí křivdím, když o ní takto mluvím, ale zdálo se mi, že jí vyhovuje, když se může s muži pobavit podle vlastního gusta, aniž by jedna nebo druhá strana očekávala, že se kromě spontánní a samovolné milostné rozkoše v budoucnosti k čemukoli zavazuje. Ke cti jí slouží, že se nevyptávala, když jsme jí pověděli o Ferkovi. Peníze si vzala, i když ne tolik, kolik jsme jí nabízeli a snad ze soucitu, možná i díky vrozenému mateřskému pudu a touze ochraňovat ponížené a zostuzené, s ním strávila noc. Myslím, že ztratit panictví, mu prospělo mnohem víc než ztratit hlavu.